

พระพุทธรูปสมัยอยุธยา

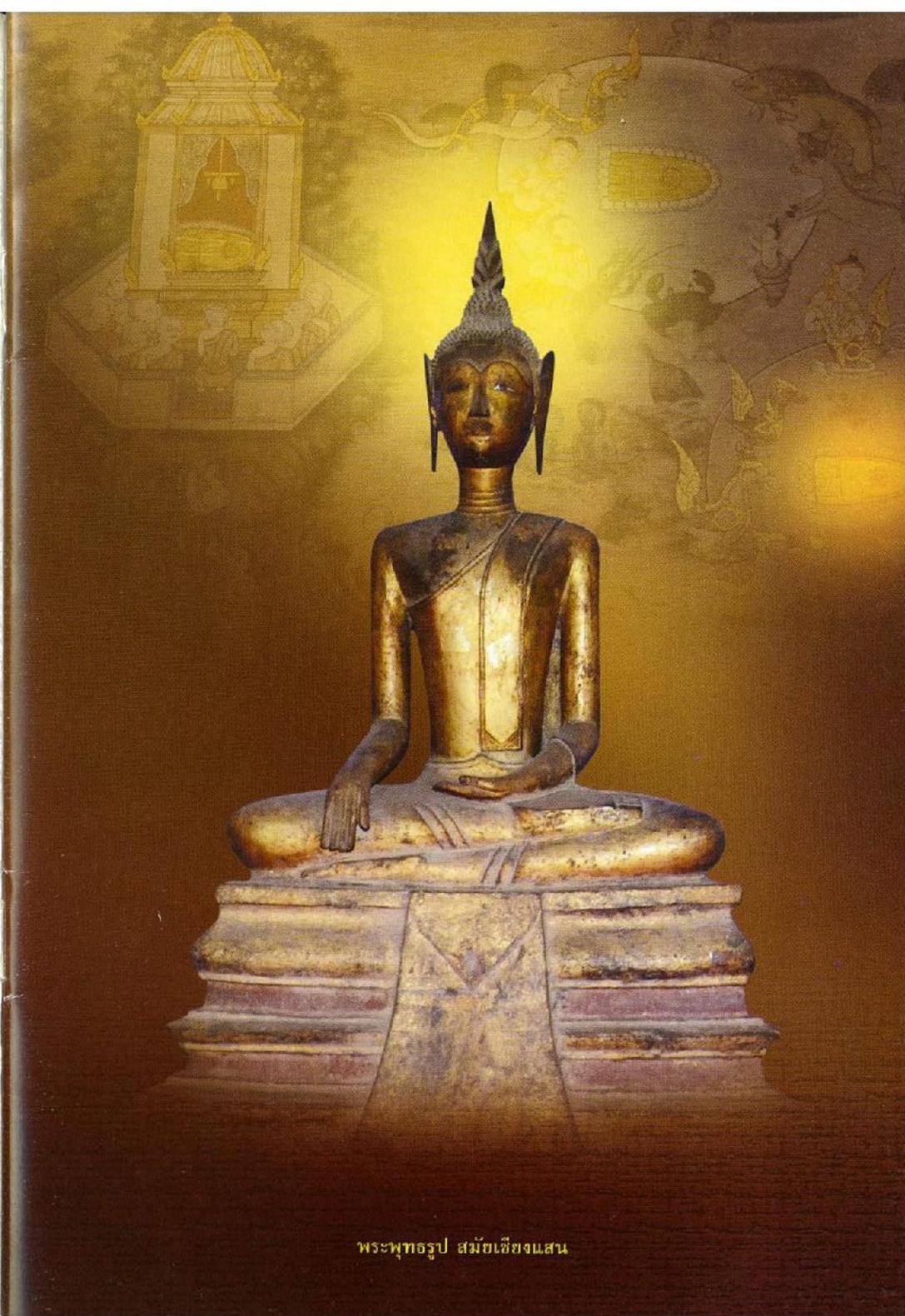
ประวัติ

วัดบึง (พระอารามหลวง) จังหวัดนครราชสีมา

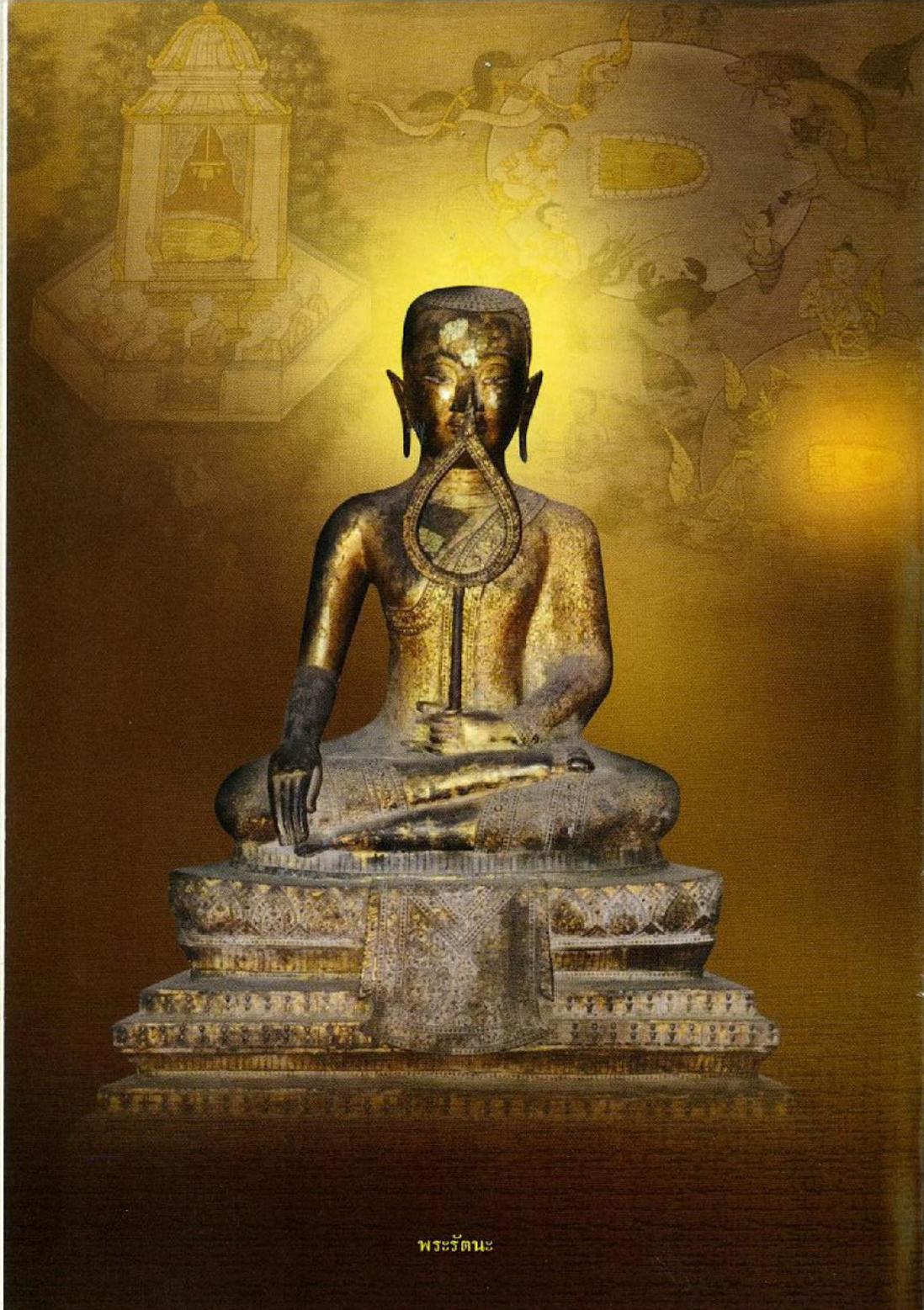
History of Wat Bueng
(Third Class Royal Temple) Nakornratchasima

The Mural painting in Pra Ubosoth
จิตรกรรมฝาผนังภายในพระอุโบสถ

พระพุทธรูป สมัยเชียงแสน

พระรัตนะ

ประวัติวัดบึง

พระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ
ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

สถานภาพที่ตั้งวัด

วัดบึง (พระอารามหลวง) เป็นวัดเก่าแก่ของจังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ภายในเขตกำแพงเมืองเก่า โดยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อมกับการสร้างเมืองนครราชสีมา ซึ่งในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงครองราชอาณาจักกรุงศรีอยุธยา ได้ทรงเลือกสถานที่ในการสร้างเมืองนครราชสีมา ทรงโปรดฯ ให้ช่างชาวฝรั่งเศสเขียนแปลนก่อสร้าง เป็นรูปสี่เหลี่ยม โดยการออกแบบให้มีคูคลองน้ำล้อมรอบเพื่อป้องกันข้าศึก มีกำแพงและประตูเมือง ๔ ประตู คือ ประตูชุมพล ประตูพลแสน ประตูพลล้าน และประตูไชยณรงค์ ภายในกำแพงเมืองเก่าได้ทรงให้สร้างวัดขึ้นจำนวน ๖ วัด คือ วัดพระนารายณ์มหาราช (วัดกลางนคร), วัดบึง, วัดพายัพ, วัดอิสาน, วัดบูรพ์, และวัดสระแก้ว.

วัดบึง ตั้งอยู่ภายในกำแพงเมืองนครราชสีมา เลขที่ ๘๒ ถนนจอมพล ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ ๑๖ ไร่ ๖๘ ตารางวา ตามโฉนดที่ ๖๙๔ เล่ม ๗ หน้า ๙๔ อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พ.ศ. ๒๔๘๑ มีอาณาเขตทิศเหนือติดถนนจอมพล ทิศใต้ติดถนนมหาธาตุ ทิศตะวันออกติดสถานีกาชาด และทิศตะวันตกติดที่ดินเอกชน มีกำแพงล้อมรอบวัด ประตูเข้าออกทั้ง ๔ ด้าน ถนนภายในวัดเชื่อมต่อกันโดยตลอด การคมนาคม และการเข้าออกภายในบริเวณวัดสะดวก เป็นวัดใหญ่เก่าแก่ที่มีความสำคัญคู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดนครราชสีมา มาตั้งแต่โบราณถึงปัจจุบัน สร้างเมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๒๒๐ ในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา ภายในวัดจึงประกอบไปด้วย ศิลปวัตถุ โบราณวัตถุ ที่ทรงคุณค่าด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรมเป็นจำนวนมาก เช่น พระอุโบสถทรงสำเภา คู่พระธรรม ประติมากรรม และจิตรกรรม เป็นต้น ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านี้ได้รับการอนุรักษ์ปรับปรุงและปฏิสังขรณ์ให้คงสภาพเดิมตลอดมา โดยเหตุที่วัดนี้ตั้งอยู่กลางบึง จึงเรียกกันว่า "วัดบึง"

พระอุโบสถของวัด เป็นทรงเรือสำเภา มีองค์ประกอบครบถ้วน ที่ทรงคุณค่าทางด้านสถาปัตยกรรม และศิลปกรรมเป็นโบราณวัตถุที่มีค่ามหาศาลควรค่าแก่การอนุรักษ์

ให้ชั่วงานาน ได้รับพระราชทาน
วิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๑๐ เดือน
มิถุนายน พ.ศ. ๒๒๓๐ (ลงทะเลเบียน
วัดอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัด
นครราชสีมา ภาค ๑๑ มหานิกาย)
พระอุโบสถทรงเรือสำเภาวัดนี้มี
มีความสวยสดงดงามและวิจิตร
พิสดาร ในจังหวัดนครราชสีมาและ

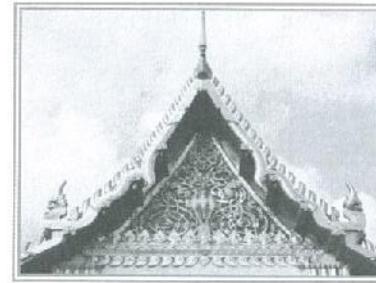
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือนี้ ยังคงเหลืออยู่เพียงหลังเดียวเท่านั้น ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรม
และศิลปกรรมโบราณชิ้นสุดท้ายของชาวจังหวัดนครราชสีมา ที่พอจะเป็นที่เชิดชูเกียรติ
ให้ปรากฏต่อสังคมได้.

วัดบึงนี้ สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นวัดที่เจ้านาย หรือขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในสมัยนั้น
สร้างขึ้นอย่างแน่นนอน เพราะมีหลักฐานทางโบราณคดีทั้งทางด้านศิลปกรรม
และสถาปัตยกรรม คือ พระอุโบสถ พระประธาน ใบเสมา และองค์ประกอบอื่นๆ ตาม
ที่กล่าวแล้วนั้น และเพราะมีจรรยาวัตรที่ถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาลกระทั่ง
ปัจจุบันว่า พระสงฆ์สามเณรและผู้ที่อาศัยอยู่ในวัดบึงต้องเป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ
มีสัมมาคารวะ มีระเบียบวินัย และรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งเรียกว่า "ผู้ดี" จึงจะอาศัย
อยู่ในวัดนี้ได้นาน จนได้รับสมญานามว่า "วัดบึงขุนนาง"

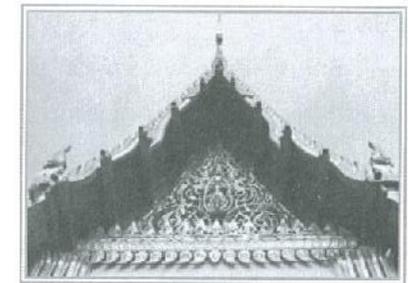
พระอุโบสถ

พระอุโบสถ จำนวน ๑ หลัง ก่อสร้างด้วยการก่ออิฐถือปูน ขนาดกว้าง
๑๒.๑๕ เมตร ยาว ๒๒ เมตร สูง ๓๐ เมตร หลังคาลาด ๔ ชั้น เครื่องบนเป็นไม้ฉางด้วย
กระเบื้องดินเผา ฐานมีลวดลายบัวโค้งเป็นฐานสำเภา เรียกตามภาษาช่างว่า "โค้งปาก
ตะเภา" สองข้างผนังชั้นนอกมีคันทวยข้างละ ๖ ตัว รวม ๑๒ ตัว ทำเป็นรูปนาคแกะสลัก
ไม้ประดับด้วยกระจกสี ประตูทางเข้าด้านหน้ามี ๓ ประตู ด้านหลังมี ๒ ประตู ออกเลา
ประตูแกะสลักลวดลายไทย มีหน้าต่างด้านละ ๔ ช่อง รวม ๑๐ ช่อง.

เครื่องบนของพระอุโบสถ ด้านทิศตะวันออกหน้าบันเป็นไม้แกะสลักรูปพระอินทร์
ทรงช้างเอราวัณอยู่ตรงกลางรอบข้างเป็นลายก้านขด ทิศตะวันตกหน้าบันเป็นรูป
พระนารายณ์ทรงครุฑทวนหะอยู่ท่ามกลางก้านลายขด มีช่อฟ้าใบระกาและหางหงส์
ประดับด้วยกระจกสี.

หน้าบันพระอินทร์ทรงช้าง

หน้าบันพระนารายณ์ทรงครุฑ

ภายในพระอุโบสถ เพดานตีด้วยไม้แผ่นทาสี มีเสากลม
ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑ เมตร เป็นเสากลมบัวหัวเสาเป็นรูป
บัวจกกล จำนวน ๖ คู่ รวม ๑๒ ต้น ปูพื้นด้วยหินอ่อน.

ภายนอกพระอุโบสถ มีเสมาหินทรายทั้ง ๘ ทิศ และ
เป็นเสมาคู่ประดิษฐานอยู่บนฐาน ซึ่งตอนล่างเป็นฐานสิงห์ ตอนบน
เป็นบัวเกสร.

ใบเสมาคู่ และราวบันไดหินรูปพญานาค

ลวดลายไม้แกะหน้าต่างพระอุโบสถ

รอบหลังคาพระอุโบสถ ประดับด้วยกระดิ่งใบโพธิ์ใหญ่น้อย รวมทั้งสิ้น
๑๖๐ ลูก ราวบันไดเป็นรูปพญานาคแกะสลักด้วยหินทราย คือ ช่องกลางทางทิศตะวัน
ออกเป็นรูปพญานาค ๗ เศียร อีก ๔ บันไดนอกจากนี้ยังเป็นรูปพญานาค ๕ เศียร

ลักษณะทางสถาปัตยกรรมของพระอุโบสถหลังนี้ สร้างฐานอ่อนโค้งเป็น
รูปทรงเรือสำเภาเรียกตามภาษาช่างว่า "โค้งปากตะเภา" จัดอยู่ในสมัยอยุธยาตอนปลาย
สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๒๒๐ พระอุโบสถลักษณะเช่นนี้เหลืออยู่แห่งเดียวในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ซึ่งควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติอันล้ำค่าของชาติเป็นอย่างยิ่ง.

พระประธาน

พระประธานเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย (หลวงพ่อดู่ทอง) ขนาดหน้าตัก กว้าง ๖ ศอก ประทับนั่งขัดสมาธิราบพระหัตถ์แสดงปางมารวิชัย พระพักตร์ค่อนข้างเป็นรูปสี่เหลี่ยม ลงรักปิดทอง เป็นพระพุทธรูปที่มีลักษณะศิลปกรรมสมัยอยุธยา ตอนปลาย ถึงกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น.

พระพุทธรูปปางมารวิชัย

พระพุทธรูปปางห้ามสมุทร

พระพุทธรูปปางห้ามสมุทร

เป็นพระพุทธรูปศิลปกรรมสมัยลพบุรี สูง ๖๒ นิ้ว ประดิษฐานอยู่รอบองค์พระประธาน จำนวน ๖ องค์.

พระพุทธรูปปางห้ามสมุทร

พระพุทธรูปปางนาคปรก

เป็นพระพุทธรูปศิลปกรรมสมัยลพบุรี ขนาดหน้าตัก กว้าง ๑๙ นิ้ว สูง ๓ ฟุต ๙ นิ้ว ประดิษฐานอยู่หน้าพระประธาน จำนวน ๑ องค์.

พระบรมสารีริกธาตุ

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงประทาน พระบรมสารีริกธาตุแก่พระราชสีมาภรณ์ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๘ เพื่อประดิษฐานไว้ที่บุษบก ภายในพระอุโบสถวัดบึง.

เจดีย์

เจดีย์ จำนวน ๑ องค์ สร้างด้วยการก่ออิฐถือปูน สร้างพร้อมกับพระอุโบสถและพระประธาน มีรูปปั้นสิงห์คู่ประดับอยู่ทางด้านหน้าทางทิศตะวันออก เป็นสถานที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ.

เจดีย์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

โรงเรียนพระปริยัติธรรม

มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมจำนวน ๓ หลัง สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะไทยแท้สูง ๒ ชั้น ออกมุกหน้า ๓ มุก กลางใหญ่ สองข้างเล็ก สร้าง พ.ศ. ๒๕๑๑ หน้าบันเป็นลวดลาย.

ด้านทิศตะวันออกและทิศตะวันตก ปั้นเป็นรูปพระนารายณ์ทรงครุฑแผงศร ด้านหน้า (กลาง) พระพุทธรูปปูนปั้นปางสมาธิ มีลายก้านขด ด้านหน้า (ซ้าย-ขวา) ปั้นรูปพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ.

ศาลาการเปรียญ

สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะไทยประยุกต์ สูง ๒ ชั้น สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ตั้งชื่อว่า "ศาลาปทุมญาณมุนี" ตามราชทินนามของอดีตเจ้าอาวาสวัดบึงในขณะนั้น คือ "พระปทุมญาณมุนี" เพื่อถวายเป็น พระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบ ๖๐ พรรษา.

หอสุมุด

มีหอสุมุด จำนวน ๑ หลัง สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก มีลักษณะทรงไทยประยุกต์ออกมุกกลาง สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๕ โดยพี่น้องตระกูล "รัตนพานิช" มีนายดำรง รัตนพานิช ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา สมัยนั้น เป็นประธานสร้างอุทิศเป็น มาตานุสรณ์แด่ คุณแม่ทิพย์ รัตนพานิช.

หอรบั้ง

สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ทรงบุษบก ๒ ชั้น ติดกระเบื้องสูง ๕ ชั้น สร้างเมื่อปี ๒๕๒๕ ตั้งชื่อว่า "หอรบั้งจาตุรงค์กุล" ตามชื่อสกุลของเจ้าภาพผู้สร้าง คือ นายแพทย์ศิริพันธ์ จาตุรงค์กุล.

ซุ้มประตู

ด้านติดถนนจอมพล สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยประยุกต์ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕.

ด้านติดถนนมหาชาติไทย สร้างโดย พลตรีบุญเพิ่ม สุกรินทร์พร้อมด้วยญาติพี่น้อง สร้างอุทิศถวายแก่บรรพชน ผู้ล่วงลับไปแล้ว เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗.

ด้านติดถนนวัชรสุขชาติ สร้างเป็นลักษณะทรงไทยประยุกต์ ขนาดกว้าง ๕ โดยตระกูล “มะเร็งสิทธิ์” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๙.

ด้านตรอกวัดบึง สร้างโดย พระเมธีรัตโนดม อุทิศแด่บุพการี นางสาวสุวรรณี สุขุมลจันทร พร้อมครอบครัว นางสาวสดี วิริยาภิรมย์ นายเทา จำเภาะ พร้อมครอบครัว และคณะศรัทธา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑.

กำแพงรอบวัด

ด้านทิศตะวันออก สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สมัยพระมงคลสิทธาจารย์

ด้านทิศตะวันตก สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ สมัยพระปฐมญาณมุนี

เสนาสนะ

กุฏิบูรพาจริยานุสรณ์ สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงเจดีย์นอน และทรงไทยประยุกต์ หน้าบันสลักด้วยลวดลายเทพพนม ประดับด้วยศสมณศักดิ์พระราชอาคันตุกะชั้นสูง สูงชันครึ่ง สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๗.

กุฏิมงคลธรรม (ติดกับกุฏิบูรพาจริยานุสรณ์) สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยประยุกต์ สูง ๒ ชั้น สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐.

กุฏิพรหมจรรยา สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยแท้มีมุขกลาง สูง ๒ ชั้น มหาาดาดและแม่ตึบ พรหมจรรยา สร้างถวายเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑ ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงเป็นสำนักงานต่างๆ ดังนี้

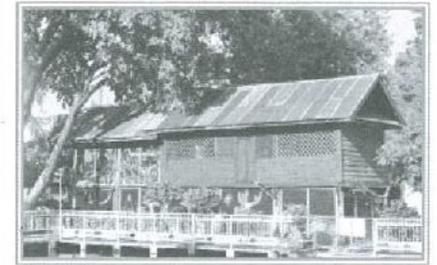
๑. สำนักงานรองการเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๒. สำนักงานศูนย์ครุปริยัตินิเทศจังหวัดนครราชสีมา
๓. สำนักงานจัดผลประโยชน์วัดบึง
๔. สำนักงานมูลนิธิชุมชนศรัทธารักษ์ (สม) ทิพย์ศรีนรา
๕. ห้องพักรับรองพระเถระ จำนวน ๓ ห้อง

กุฏิหอไตร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยแท้ มีหน้ามุข ๒ ด้าน สลักด้วยลวดลายและรูปพระอินทร์ประทับนั่งบนอาสน์ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๑.

กุฏิที่ปึงกร สร้างด้วยคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงไทยประยุกต์ สูง ๒ ชั้น สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖.

กุฏิธรรมวิจารณ์ สร้างด้วยไม้ ลักษณะทรงไทยประยุกต์ เดิมเป็นกุฏิทรงโบราณ มีลวดลายสลักที่บานประตูและหน้าต่างอย่างสวยงามปรับปรุงใหม่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐.

เรือนไทยโคราช เป็นพิพิธภัณฑ์รวบรวมเครื่องมือการเกษตร หัตถกรรม เครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ

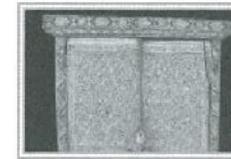

พิพิธภัณฑ์เรือนไม้

โบราณวัตถุ

ตู้พระไตรปิฎกแกะลายติดกระษภ

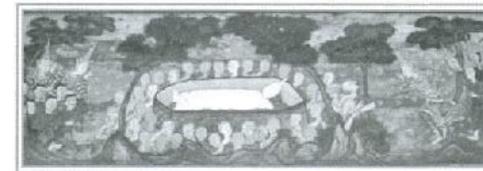
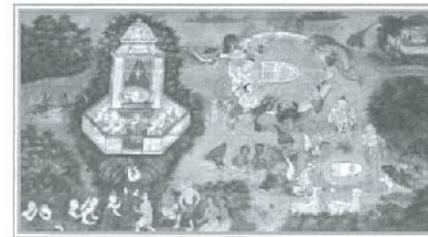

ตู้พระไตรปิฎกลายรดน้ำ

ตู้พระธรรมลายรดน้ำ

จิตรกรรม

ภาพจิตรกรรมในพระอุโบสถ

บริเวณวัด

วัดได้ดำเนินการพัฒนาปรับปรุงบริเวณวัดให้สะอาด สวยงาม เป็นรมณีสถานที่พุทธศาสนิกชน และสาธุชนทั่วไปเมื่อเข้าไปภายในวัดแล้ว จะได้เกิดความรู้สึกศรัทธาปสาทะต่อพระรัตนตรัยและพระพุทธศาสนา บริเวณวัดที่ได้พัฒนาและปรับปรุงแล้วมีดังนี้

๑. ทำถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเป็นทางเดินรถและทางเดินเท้าติดต่อกันทั่วบริเวณวัด

๒. ปลูกพันธุ์ไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ และจัดกระถางดอกไม้ทั่วบริเวณวัด เช่น รอบพระอุโบสถ รอบหอสุมุด และรอบกุฏิสงฆ์ เป็นต้น

๓. จัดทำวงกลมลานโพธิ์หน้าพระอุโบสถ โดยก่ออิฐถือปูนประดิษฐานพระพุทธรูป ขนาดหน้าตักกว้าง ๓๒ นิ้ว สูง ๔๕ นิ้ว ทั้ง ๔ ทิศ รวม ๔ องค์

๔. จัดทำบ่อน้ำเล็ก ลักษณะกليبัว มีพระพุทธรูปปางลีลา สูง ๒.๕๐ เมตร ประดิษฐานอยู่กลางบ่อน้ำ ปั้นรูปสิ่งประดับข้างซ้าย-ขวามีดอกไม้พันธุ์ไม้ประดับสวยงาม และมีสัญลักษณ์บ่งบอกถึงวัด คือ “บึง-บัว”

๕. ปรับปรุงสระน้ำภายในวัด ให้สะอาดสวยงาม โดยจัดให้มีระบบระบายน้ำอื่น ๆ เพื่ออนุรักษ์สัญลักษณ์ของวัดคือ “มีบึง”

๖. จัดทำกำแพงขนาดเล็กรอบถนนคอนกรีต ด้วยคอนกรีตเสริมเหล็กทั่วบริเวณวัดเพื่อแบ่งเขตพื้นที่ถนนภายในวัดให้เป็นเอกเทศโดยเฉพาะ อันเป็นเหตุให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม

๗. จัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยปลูกบ้านทรงไทยโคราช ๓ ห้องที่ฝั่งสระเพื่อเก็บรักษาศิลปวัตถุ-โบราณวัตถุพื้นบ้าน

การปกครอง

รูปแบบการปกครองของคณะสงฆ์วัดบึงในอดีตรับการปกครองออกเป็นคณะรวม ๗ คณะ โดยมีเจ้าคณะเป็นผู้ปกครองดูแล และขึ้นตรงต่อเจ้าอาวาส ปัจจุบันได้แบ่งการปกครองออกเป็น ๔ คณะ ตามชื่อกุฏิสงฆ์ทั้ง ๔ คือ กุฏิมงคลธรรม กุฏิพรหมจรรยา กุฏิที่บึงกร และกุฏิธรรมวิจารณ์.

การศึกษา

วัดบึงเป็น “ศาสนศึกษา” เก่าแก่ได้เปิดการศึกษาพระปริยัติธรรมตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๕๑ จนถึงปัจจุบัน ดังนี้

แผนกบาลี ได้เปิดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ

๑. เปิดทำการสอนหลักสูตรมูลกัจจายน์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๑

๒. เปิดทำการสอนวิชาบาลีไวยากรณ์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๗

๓. เปิดทำการสอนแผนกบาลี ตั้งแต่ชั้นบาลีไวยากรณ์ ถึงชั้น ประโยค ป.ธ.๕ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จนถึงปัจจุบัน

๔. เปิดทำการสอนเพิ่มเติมถึงชั้นประโยค ป.ธ.๖ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐

๕. เปิดทำการสอนเพิ่มเติมถึงชั้นประโยค ป.ธ.๗ และ ป.ธ.๘ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๖

๖. เปิดทำการสอนเพิ่มเติมถึงชั้นประโยค ป.ธ.๙ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๗

แผนกธรรม ได้เปิดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๓ จนถึงปัจจุบัน.

แผนกสามัญศึกษา ได้เปิดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาชื่อ “โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดบึงกิตติวิทยา” เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมีธยมศึกษาตอนปลาย (โปรแกรม วิทย-คณิต) จังหวัดนครราชสีมา สังกัดกรมการศาสนา (ปัจจุบันสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) กระทรวงศึกษาธิการ กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่๑๑ ได้รับใบอนุญาตให้จัดตั้ง เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ตามใบอนุญาตเลขที่ ๑๑/๒๕๔๐ และเปิดรับสมัครนักเรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ถึง ๑๕ พฤษภาคม ของทุกปี.

ศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดบึง ได้เปิดทำการสอนหลักสูตรศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แก่นักเรียนและเยาวชนทั่วไป ทุกวันอาทิตย์ตั้งแต่เวลา ๐๘.๐๐-๑๒.๐๐ น. ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ จนถึงปัจจุบัน มีนักเรียนมาสมัครเป็นนักเรียนของศูนย์ในชั้นเรียนต่างๆ ประมาณ ๔๐๐ คน มีทุนการศึกษาให้ไม่ต่ำกว่าปีละ ๕๐ ทุนเป็นประจำทุกปี.

สำนักศาสนศึกษาวัดบึง เป็นสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมที่เก่าแก่ของคณะสงฆ์ จังหวัดนครราชสีมา เป็นสำนักศาสนศึกษาตัวอย่างของกรมการศาสนา ฉะนั้นจึงมีนักปราชญ์ราชบัณฑิตทั้งฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ผู้สำเร็จการศึกษาจากสำนักนี้แล้วไปประกอบกิจการตามหน้าที่ของตน ๆ ได้สร้างความเจริญรุ่งเรืองให้แก่ชาติบ้านเมืองและพระพุทธศาสนาเป็นอเนกประการ.

อนึ่ง พระเถระศิษย์เก่าสำนักศาสนศึกษาวัดบึง ได้ดำรงตำแหน่ง “เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา” ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เรียงตามลำดับหน้าที่ที่ดำรงตำแหน่งรวม ๖ รูป คือ

๑. พระอรุณจารีสีมาจารย์	อดีตเจ้าอาวาสวัดบูรพ์ อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๒. พระครูธรรมวิจารย์มุนี	อดีตเจ้าอาวาสวัดพระนารายณ์ฯ อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๓. พระมงคลสิทธาภรณ์	อดีตเจ้าอาวาสวัดบึง อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๔. พระศรีวารภรณ์	อดีตเจ้าอาวาสวัดพายัพ อดีตเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๕. พระปฐมญาณมุนี	อดีตเจ้าอาวาสวัดบึง อดีตที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา
๖. พระธรรมารนายก	เจ้าอาวาสวัดพระนารายณ์ฯ เจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา (รูปปัจจุบัน)

ลำดับเจ้าอาวาส

วัดบึงเป็นที่อยู่ของพระเถระชั้นผู้ใหญ่ ผู้เป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต ตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน จนได้รับคำกล่าวสรรเสริญว่า “อยากรู้สรรพรู้แปล ให้ไปอยู่วัดบึง” สำหรับรายนามเจ้าอาวาสผู้ปกครองวัดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเท่าที่ค้นพบหลักฐานมีดังนี้

๑. พระวินัยธรรมนิล	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๓๒๐ - ๒๓๕๐
๒. พระวินัยธรรมมี	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๓๕๐ - ๒๔๐๐
๓. พระวินัยธรรมดิม	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๔๐๐ - ๒๔๔๕
๔. พระอธิการปึก	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๖๕
๕. พระวินัยธรรมหว่าง	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๔๖๕ - ๒๔๘๒
๖. พระมงคลสิทธาภรณ์	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๔๘๒ - ๒๕๐๙
๗. พระปฐมญาณมุนี	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๓๔
๘. พระเทพสีมาภรณ์	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๕๓๔ - ๒๕๕๔
๙. พระเมธีรัตโนดม	ปกครองระหว่าง	พ.ศ. ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

พระเมธีรัตโนดม (วันชัย กนตจาโร ป.ธ. ๗,พ.ม., พธ.บ.) เกิดที่บ้านสายอ ตำบลสายอ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ดำรงตำแหน่ง รองเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา เจ้าอาวาสวัดบึง พระอารามหลวง เมื่อวันที่ ๒๓ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๔.

การจัดแบ่งเขตพื้นที่ของวัด

๑. เขตพุทธาวาส ได้แก่ พื้นที่ตั้งพระอุโบสถ
๒. เขตธรรมวาส ได้แก่ พื้นที่ตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม ศาลาการเปรียญ และหอสมุด
๓. เขตสังฆาวาส ได้แก่ พื้นที่เสนาสนะ คือ กุฏิสงฆ์ทั้ง ๔ คณะ
๔. เขตจัดประโยชน์ ได้แก่ พื้นที่รอบวัดติดถนนจอมพล ถนนวัชรฤๅษดี และถนนมหาไถย ได้สร้างเป็นอาคารพาณิชย์ให้เอกชนเช่าประกอบการค้า เก็บผลประโยชน์เป็นรายได้ประจำของวัด จำนวน ๑๐๓ คูหา และมีที่ธรณีสงฆ์ที่ถนนโพธิ์กลางอีก ๖ คูหา

อุโบสถ

ดังนั้น วัดบึง จึงเป็นวัดที่ทรงคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และสังคม เป็นรมณีสถานสำหรับสาธุชนทั่วไป ได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เจริญรุ่งเรืองมา โดยลำดับ สมกับเป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของชาวจังหวัดนครราชสีมา จนกล่าวได้ว่าเป็นวัด ที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ประติมากรรม และจิตรกรรมอันล้ำค่า และเป็นวัดที่ได้รับการพัฒนาปรับปรุงมาจนเต็มรูปแบบของวัดในพระพุทธศาสนา ทั้งทางด้านวัตถุ จิตใจ บุคลากร การบริหาร และสิ่งแวดล้อมทุกประการ.

ฉะนั้น ในโอกาสปีกาญจนภิเษก ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล-อดุลยเดชมหาราชทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปีนี้ นับว่าเป็นสิริมงคลเป็นอย่างยิ่งที่วัดบึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ยกให้เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญ ตั้งแต่วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ ตรงกับวันขึ้น ๘ ค่ำ เดือน ๙ ปีชวด อัฐศก ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙ และ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม ๑๑๓ ตอนที่ ๗๔ ง วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๓๙.

Pra Ubosoth Side View (ด้านข้างพระอุโบสถ)

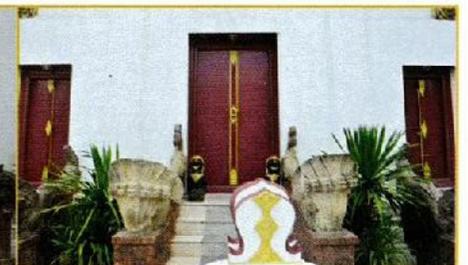
Pra Ubosoth Front View (ด้านหน้าพระอุโบสถ)

On The Top Of Pra Ubosoth (หน้าบ้านพระอุโบสถ)

The Ubosoth Area (ด้านข้างพระอุโบสถ)

Pra Ubosoth's Gate (ประตูพระอุโบสถ)

Pra Ubosoth's Windows (หน้าต่างพระอุโบสถ)

Temple Area (บริเวณวัด)

Temple Area (บริเวณวัด)

Thai Korat Museum
(พิพิธภัณฑ์เรือนไม้)

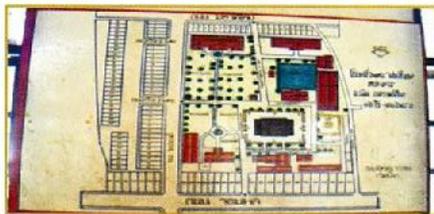
Exodus Watering Traipitaka Cabinet
(ตู้พระไตรปิฎกสายธรมน้ำ)

Sculpture Carved Glass Traipitaka Cabinet
(ตู้พระไตรปิฎกแกะลายศัตตกระจาก)

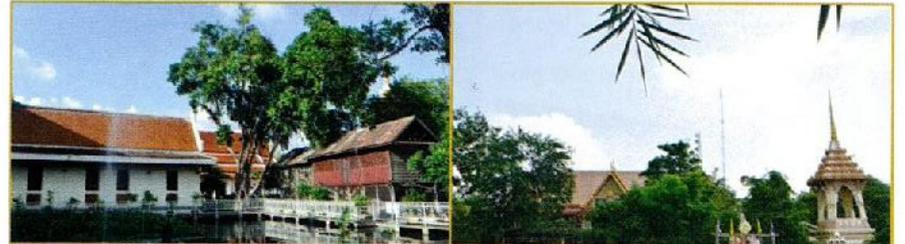

Exodus Watering Cabinet (ตู้พระธรรมสายธรมน้ำ)

Wai Bueng Map (แผนผังบริเวณวัด)

Wai Bueng Landscape (ทัศนียภาพภายในวัดบึง)

The Building in Wat Bueng (สิ่งปลูกสร้างภายในวัดบึง)

History of Wat Bueng

Third class Royal temple: Common Type
Muang District, Nakhon Ratchasima Province

Location

Wat Bueng, The Third Class Royal Temple is one of the oldest temples in Nakhon Ratchasima. Located within the old city walls. Wat Bueng was built along with the city of Nakhon Ratchasima by King Narai the great in Ayutthaya Kingdom Reign. He ordered France Engineer to design the polygon shape town surrounded by canal with the walls and 4 gates assembly which are Chumpon Gate, Ponsan Gate, Ponran Gate and Chainarong Gate (Pratopee). Therefore, inside the town King Naria was built 6 temple; Wat Phranarai, Wat Bueng, Wat Payap, Wat Esan, Wat Bueng and Wat Srakaew.

Wat Bueng, located in at 82, Jompol Road, Muang District, Nakhon Ratchasima Province. In the area of 16 “rai” and 68 square “wah” following the title deed number 694, volume 7, page 94 according to Nakhon Ratchasima Governor in 1938. At the north of Wat Bueng connected with Jompol Rd: South, MahadThai Rd: East, The Red Cross Help Center and the west, private properties. Wat Bueng was surrounded by the wall and 4 gates as the town which connected by inner street inside the temple. Wat Bueng was built on 10th September, 1677 in the reign of King Narai the great. Therefore, inside the area of Wat Bueng contains many artifacts and antiques items that are invaluable such as Pra Ubosoth in argosy shape, Traipitaka Cabinet, Sculptures and Drawing which are conservation, restoration and adaptation form time to time. In additional, the reason behind the name Wat Bueng is the Bueng (small reservoir) that was inside the temple area.

Pra Ubosoth was built in argosy shape which contains invaluable component for architecture and work of art, to be granted permission on 10th June